GEOGRAPHIÆ COMPENDIUM,

ET

HISPANIÆ, GALLIÆ AC ITALIÆ TOTIUS,

Brevis & accurata Descriptio.

Quibus accessere itinera & viæ per omnes trium harum Regionum civitates & urbes præcipuas & Spectatu dignissimas directæ: Itinerarii, & indicis libri vicem exhibentes.

Item Cautiones & Leges peregrinantibus observandæ.

DENIQUE

Iter Bruxellis Lutetiam.

Omnia ex optimis & recentioribus itinerariis & scriptoribus collecta.

Trajecti ad Rhenum,
Typis GISBERTI à ZYLL, & THEODORI ab ACKERSDYCK, 1658.

Typographus Lectori.

BEnevole Lector: hi libelli ab auctore per otium ex variis auctoribus collecti & desumti sunt, non in eum finem ut publici fierent, ideoque rudes satis & indigesti prodeunt; & uti sua omnia defendere non suscipit: bona fide ubique egit, & si aliter quædam (quam scripsit) reperiantur: cogitet illa fortasse mutata esse, ut omnia fere humana non diu in uno eodemque statu persistunt; splendida & pulchra tempus deformat: informia & fœda artificis nuper manus expolit: quæ hoc loco tunc fuere, alio nunc transportata occurrunt, ideoque de fide eorum continuò dubitandum non est: imo & cogitandum nos homines esse, humanumque errare, & erratis ignoscere. Multa quoque passim retulit auctor simpliciter uti cre-

duntur & referuntur in loco situs, & ab aliis scripta reperit, non quod ea ut sua & indubitata probet & defendere velit, sed ut peregrini sciant, quæ sit ibi hominum sententia, & loco temporique morem (quantum ferè potest) gerant, prudenterque non minus quam innocue per exteras regiones ambulent.

Non omnia	*credentes* *concupiscentes* *dicentes* *facientes*	*quæ*	*audiunt* *vident* *sciunt* *possunt.*

In horum enim præcipuè gratiam hæc editio per me impetrata fuit, quibus si aliquo modo grata & utilis erit, finem meum consecutus sum. Vale & utere his donec meliora sequantur.

GEO-

GEOGRAPHIÆ COMPENDIUM.

Geographia Definitio.

GEOGRAPHIA est descripscriptio sive explicatio orbis terræ, cujus pars est *Chorographia* id est Regionis alicujus particularis: uti Hispaniæ, Galliæ &c. definitio: & hujus rursus Pars est *Topographia*, sive loci particularis delineatio, uti agri sive Territorii, opidi, pagi alicujus: in qua etiam arva, prata, arbores, plateæ & ædificia depicta veniunt.

Divisio operis.

Explicatio Globi Terrestris versatur vel circà *Exteriorem* ejus cognitionem, vel circà *interiorem* in eo repreſentatarum regionum enodationem.

Pars I. cap. I.

I. *Exterior* Globi cognitio consistit in eo, ut perspectam habeamus ejus *Magnitudinem*, sive extensionem in longum latum & profundum, *Figuram*, quæ ex terminatione istius extensione exsurgit, deinde. *Situs* diversimodam distinctionem, respectu Globi cælestis cui di-

Exterior orbis terræ descriptio.

rectò subjicitur: vel potius intuitu *Motus* ipsius Globi terrestris.

Magnitudo ejus. 1. *Magnitudo* sive extensio Globi terrestris in longum latumque percipitur *Mensuris* Geometricis, quæ sunt Pollices, Pedes, Passus, Stadia, & Milliaria.

Mensura Geometrica. *Pes* est mensura geometrica decem pollicum: *Passus* Geometricus continet 5. Simplex duos pedes cum dimidio: *Stadium*, constat passibus, 125.

Milliaris varia definitio. *Milliare* varium est: & primùm sumitur pro *mensura*, quæ continet 1000. Passus Geometricos, sive 8. stadia, quæ faciunt milliare Italicum.

Secundò pro mensura 2000. passuum Geometricorum, sive 16. stadiorum, quæ dicitùr *leuca* sive milliare Hispanicum.

Tertiò pro mensura 3000. passuum Geometricorum, sive 24. stadiorum, quæ est milliare sive *Leuca Horaria*.

Quartò pro mensura 4000. passuum Geo. sive 32. stadiorum, qui faciunt milliare *Germanicum commune*, vel pro mensura 5000 passuum Geo. sive stadiorum 40. qui faciunt milliare Germanicum *grande*, sive *Hungaricum* vel, *Helveticum*.

Grad. Mensur. *Germanicum commune leucam* quoque Hispanicam facit: quorum 15. constat *gradus*, quibus Globi terrestris superficies dividitur.

Cum

Cum verò secundum *latitudinem* æquator terrestris divisus sit in 360. gradus (de quibus infra) quilibetque gradus 15. milliaribus Germ. communibus constet, sequitur ambitum sive *circumferentiam* globi terrestris maximam esse 5400. milliarium dictorum. *Mensura ambitus globi terrestris.*

Et quoniam invento Archimedis, circuli circumferentiæ ad suam Diametrum proportio ferè est uti 22. ad 7. *Diametri* ejus erit milliarium Germ. $1718\frac{2}{11}$.

Indicat autem *diameter* profunditatem globi ab uno superficiei extremo ad aliud: vulgo *Axis* vocatur, quia circa eum globus volvitur. Extrema ejus sunt *Poli*, medium dicitur *centrum*: & linea à centro ad superficiem, *semediameter*: quæ linea est milliarium Germanicorum communium 860. *Diametri sive Axis essentia.*

2. *Figura* globi terreni rotunda est sive sphærica, nimirum quoad partes universas, quæ in unum corpus rotundum coëunt: non quoad partes singulas, quæ sunt montosæ & vallosæ & instar exiguarum cavitatum globo impressarum sese habent. De terræ hac rotunditate hodie nemo ferè dubitat, cũ de hoc non tantùm indubitatis argumentis, sed & ipsâ experientiâ constet. Ex primo *quoad longitudinem, rotunditas* probatur ex eo quod Sol, *Figura globi.*

Luna & reliquæ stellæ nec occidunt nec oriuntur: uno & eodem tempore omnibus terræ incolis; sed tardius occidentalibus & citius orientalibus; *quoad* verò *Latitudinem* probatur, quod progredientibus ab Austro versus Boream, magis magisque elevantur Septentriones sive 7. stellæ ursæ minoris, ipsaque Poli Arctici altitudo cum dierum majori inæqualitate incrementum sumit: & in opposita parte stellæ, circa Polum Antarcticum, sensim effugiunt, ipseque polus magis deprimitur. At qui contrarium iter faciunt iis magis magisque deprimuntur sepentriones cum Polo Arctico; aliæque subinde circa Austrum stellæ conspicuæ fiunt.

Secundo terræ rotunditas exactius secundum utramque dimensionenem cognoscitur & dijudicatur ex eo; quod sicut juxta longitudinem terræ, differentia temporis cum distantia locorum, ita secundum latitudinem polorum elevatio cum emenso in terram spatio semper proportionalis observatur, & gradui cælesti 15: mill. Germanica in Meridiano, terrestri respondent; quod tibi sola sphærica figura, & nulla alia ob oculos ponet.

C. II. 3. Sequitur ut demonstremus *quomodo*

modo Situ globus terrestris (*respectu cœlestis*) diversimode *distinguitur Cardinibus, circulis, Climatibus, Parallelis & Gradibus*: omne enim illud, cui Mundi Cœlique nomen inditum, unum est, & uno ambitu se cunctaque amplectitur; partibus vero differt, & distinguitur: & quidem primum *quatuor*; quas Regiones, Plagas, sive *Cardines* Mundi vocant: qui sunt *ortus, occasus, Merid:es & Septentrio.* *Situs varius Globi & partium ejus.* *Cardines Mundi Regiones.*

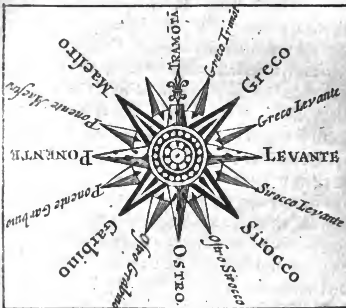
Ortus sive orientalis Cardo est in ea cœli parte ubi Sol directè oritur.

Occidētalis in ea ubi Sol directè occidit.

Meridionalis est directè versus Polum Antarcticum, ubi Sol medium diei facit.

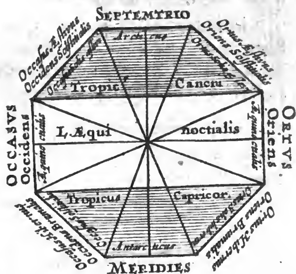
Septentrionalis plaga est directe versus Polum Arcticum ubi Sol maxime est depressus circa medium noctis.

His quatuor aliæ interponuntur regiones: uti inter Septentrionem & orientem æquinoctialem *oriens æstivus* & *Solstitialis ortus æstivus* inter orientem æquinoctialem ac meridiem: *Oriens Hibernus* sive Brumalis & *ortus solstitialis Brumalis*: inter septentrionem & occidentem Æquinoctialem *occidens æstivus & occasus Solstitialis æstivus*: inter occidentem Æquinoctialem & meridiem *occidens Hibernus sive Brumalis & occasus Solstitialis hibernus*: ut apertius videtur in typis.

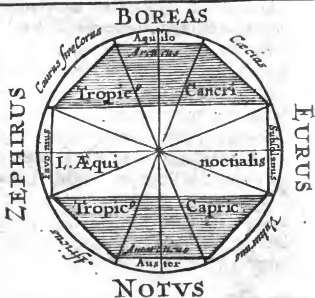

TRAMÕTÃ
Greco Trimi
Greco
Greco Levante
LEVANTE
Sirocco Levante
Sirocco
Ostro Sirocco
OSTRO
Ostro Garbino
Garbino
Ponente Garbino
PONENTE
Ponente Maestro
Maestro

Pag. 89

NOORD
noord ten O.
noord n. Oost
noordoost ten n.
Noord Oost
noordoost ten Oosten
Oost noord Oost
Oost ten noordē
OOST
Oost ten Zuyden
Oost Zuyd Oost
Zuydoost ten Oosten
Zuyd Oost
Zuydoost ten Zuyd
Zuyd Z. Oost
Zuyd ten Oost
ZUYD
Zuyd ten west
Zuyd Z. west
Zuydwest ten Z.
Zuyd West
Zuydwest ten westen
West Zuyd west
West ten Zuyden
WEST
West ten noorden
West noord west
noordwest ten westen
Noord West
noordwest ten n.
noord n west
noord ten w.

SEPTEMTRIO
Ortus Æstivus
Orius Solstitialis
Occasus Æstivus
Occidens Solstitialis
Tropic
Cancri
ORTVS
Oriens
OCCASVS
Occidens
I. Æqui
noctialis
Tropicus
Capricor.
Ortus Hibernus
Ortus Brumalis
Occasus Hibernus
Occasus Brumalis
MERIDIES

Pag. 67

BOREAS
Aqui lo
Cæcias
Caurus sive Corus
Tropic
Cancri
ZEPHIRUS
EURUS
Favonius
Subsolanus
I. Æqui
noctialis
Tropic
Capric
Africus
Vulturnus
Aus ter
NOTVS

Venti Cardinales. Porrô his 4. plagis quatuor quoque *Venti Cardinales* respondent, quorum Nomina atque Regiones sic referuntur ab Ovidio Trist. lib. 1. Eleg. 2.

Nã modò purpureo vires capit *Eurus* ab *ortu*.
Nunc *Zephyrus* sero *vespere* missus adest:
Nunc gelidus sicca *Boreas* bacchatur ab *Arcto*;
Nunc *Notus adversâ* prælia *fronte* gerit.

Hæc Græca nomina sunt: latinis ab septentrione flans dicitur *Aquilo*: ab oriente *Subsolanus*; à meridie *Auster*: ab occidente *Favonius*.

Verum ventorum nominibus adeò varios varii, tam veteres quam recentiores auctores, attribuerunt situs, uti unum certum typum ex universorum sententiis componere nequeas. Ceterum mare internum, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, navigantes Itali, sic ventos in 16. partes distribuunt: Externum mare sive Oceanum nanigantes, Europæi omnes, Germanicis utuntur vocabulis; variè tamen ad suam quique linguam detorquentes: Germani in 32. nomina distribuunt, uti ex typis hisce, commodius perspicitur.

Secun-

Secundò diſtinguitur ſuperficies globi terreſtris in *Circulos majores & minores.* C. III.

Majores ſunt qui globum in duas partes æquales dividunt; quales ſunt. *Æquator, zodiacus. Horrizon, Meridianus* ex his *priores duo Fixi* & immutabiles dicuntur, quod eundem perpetuò locum in globo obtineant, ideoque in globi ſuperficie pingantur: *poſteriores mobiles* ſive mutabiles dicuntur; quod multipliciter pro variâ Regionum atque locorum mutatione, mutentur: ideoque extra globi ſuperficiem deſignantur. *Circuli Majores globi.*

1. *Æquator*, qui & *æquinoctialis* circulus dicitur & *æquidialis*; eſt *circulus quinq; parallelorum maximus*, qui globum in duas partes æquales, ſeptentrionalem, & meridionalem, ſive in duo hæmiſphæria ſeptentrionale & meridionale, dividit, æquali ſpatio ab utroq; Polo diſtans. Hunc circulum cum Sol attingit, æquale toto orbe efficit diei ac noctis ſpatium: Bis autẽ fit in anno quod Sol directè ſub hoc circulo volvitur: ſemel 11. die Martii, ſtili Juliani, in principio Arietis, iterumque 13. Septembris, quo Sol ingreditur primum gradum Libræ, diciturque Æquinoctium Autumnale, & prius Vernale, Germani hunc æquatorem de Linie vocant, quaſi de Middel-linie. 1. *Circulus Æquinoctialis.*

2. *Zodiacus.* 2. Alter Circulus Major *zodiacus* appellatur, qui inter globi Polos obliquè locatus, ex una parte Tropicum æstivum in principio Cancri; ex altera Hibernum, in principio Capricorni adprehendit, mediumque intersecat Æquatorem, ab eoque vicissim secatur, circa principia Arietis & Libræ: ita uti altera ejus medietas ab æquatore ad Polum Arcticum, altera ad Antarcticum declinet: dividitur in 12. partes, quæ signa vocantur; unde signifer dicitur; horum nomina sunt & signa hæc.

Aries. ♈	Taurus. ♉	Gemini. ♊
Cancer. ♋	Leo. ♌	Virgo. ♍
Libra. ♎	Scorpius. ♏	Sagittarius. ♐
Capricornus ♑	Aquarius. ♒	Pisces. ♓

Horum signorum priora sex septentrionalia; posteriora Australia sunt, & directo sibi invicem in cœlo apposita: ut signum primum primi versus directè opponatur signo secundi versus, & sic dein-

deinceps: ita ut, cum Luna obscuratur in Libra; Sol versetur in Ariete; quia Luna est in primo signo Meridionali, & Sol in primo signo Septentrionali. Singulis vero signis 30. tribuuntur gradus, qui computati 360. in universum conficiunt, in quos totus distribuitur orbis terrarum.

3. *Horizon*, latinè Terminator & Finitor, *duplex est*, alter qui ratione & intellectu percipitur, alter qui sensu: *ille* in duas æquales partes dividit universam Mundi sphæram, ita ut alterum hemisphaerium super terram extet, alterum sub terra condatur. *Hic* quoad usque, in campo patenti, oculorum acies undique pertingere potest, extenditur: dividens partem orbis quæ à nobis videtur, ab ea quæ non apparet. Hujus Horizontis sensibilis diameter est 5. fere mill. Germanicorum: tam procul enim oculorum bene affectorum acies, in planitie patenti, ubi nihil obstat, pertingere potest. Mutabilis dicitur atque multiplex Horizon, quia non potest mutari locus, quorsum eas, quin una varientur Horizon, Regio & Cœlum: atque hac ratione infiniti possunt fingi Horizontes. Porrò Horizontis duo sunt Poli, quorum alterum Arabes *semith*, vulgo *zenith* vocant, estque pun-

3. Horizon.

punctum perpendiculariter vertici nostro incumbens: alterum vulgò *Nadir* proprie Nathir vocant: superiori ad diametrum oppositus; Antipodum cervicibus iucumbens.

4. *Meridianus Circul.* 4. *Meridianus* quoque Circulus mutabilis est, qui per Polos mundi & dati cujuslibet loci verticem, ductus, Æquinoctialem ex transverso intersecat; totumque terræ orbem in duas partes dispescit, altera ejus medietate ad ortum, altera ad occasum relicta: ita dictus quod Sol, cum in nostro Hemisphærio eum attingat, apud nos & omnes eos qui sub eodem Meridiano, Septentrionem Austrumve versus, sunt positi, facit medium diei; ac rursus medium noctis, cum in inferiore Hemisphærio ad eundem perveniat: *Mutabilis* dicitur, quia si tantillum ortum Occasumve versus progrediaris, alius continuo erit meridianus, ita ut infiniti possint constitui meridiani.

C. IV. *Circuli Minores globi.* Sequuntur *Circuli Minores* qui globum in duas partes inæquales dividunt, & vocantur *Tropici* & *Polares.*

Tropici 2. *Tropici duo* sunt æquali spatio *grad.* 23. *min.* 31. ab æquatore distantes: quorum alter, qui nobis propinquior *Tropicus Cancri*, alter in Austrum vergens vulgo *Tropicus Capricorni* dicitur; Latini, Solstitiales

tiales appellant, propterea quod Solstitia in iis fiant, hosce quippe circulos Sol nunquam egreditur; verum cum ad alterum eorum pervenit, regreditur, & propter insensibilem suum regressum aliquot diebus quasi stationem facere videtur, licet revera unica tantum die in ipsis circulis hæreat, & mox revertatur unde & nomen acceperunt ἀπὸ τῆς τροπῆς i. à reversione.

Tropicus Cancri (qui & æstivus dicitur, & septentrionalis circulus, quod Septentrioni sit proximus,) à Sole designatur in altissima æstate, id est eo die quo movetur per primum gradum Cancri, nobisque proximus est, & facit diem longissimum, noctemque brevissimam. *Tropicus Cancri.*

Tropicum Capricorni (qui & Hibernus dicitur & Australis.) Sol designat eo die, quo versatur in primo gradu Capricorni, & à vertice nostro est remotissimus, facitque diem brevissimum, noctem vero longissimam. *Tropicus Capricorni.*

Polares Circuli ad eandem à Polis mundi distantiam, quam habent Tropici ab Æquinoctiali sive Æquatore (id est gradus 23. min. 31.) describuntur. Suntque itidem *duo*: Arcticus & Antarcticus. *Polares Circuli 2.*

1.

Arcticus est qui Polo zodiaci Arctico *Arcticus.*

sive

ſive ſeptentrionali ſubjicitur, & vergit ad Polum globi ſeptentrionalem ſive Arcticum urſalemve, qui nobis ſemper conſpicuus eſt.

2. *Antarcticus*, Arctico ex diametro oppoſitus, Polo meridionali ſubjicitur; & totus ſub terra conditus ejus, objectu à nobis cerni non poteſt: idem Auſtrinus ſive Auſtralis & meridionalis dicitur.

Antarcticus.

Ca. v. Per quatuor hoſce circulos minores globus terreſtris, ab aëris temperie vel intemperie, in *zonas* deſcribitur & dividitur quinque, quarum una *Torrida*, duæ *Frigidæ*, & duæ *temperatæ*, à ſitu nominantur ſive habitudine & natura:

Zonæ 5

Torrida. *Torrida zona*, quæ & *Media* dicitur eſt ſpatium in globo terreſtri duobus circulis tropicis incluſum. Medium ejus duplex eſt, nempe *æquinoctialis & zodiacus* ſive *Ecliptica*; quæ eſt perpetua ſolis via ac limes: torridaque vocatur, propter perpetuum ſolis ibi ardorem, unde à vetuſtioribus credita fuit inhabitabilis: ſpatium ejus, inter duos Tropicos comprehenſum, continet in latitudine gradus 47. nimirum ab æquatore verſus ſeptentrionem gradus 23. cum dimidio, & totidem ab æquatore verſus meridiem.

Populi hanc zonam inhabitantes dicuntur *ἀμφίσκιοι* qui duas habent umbrarum meri-

meridianarum differentias, eo quod Sol ab utròque verticis, seu zenith eorum latere incedit: itaque umbræ, quando Sol est in signis borealibus, tendunt ad Austrum; quando vero in Austrinis ad Boream: insuper *dies noctibus perpetuò æquales*: & *Solem* in anno *bis verticalem habent*, & tunc omni umbra destituuntur; calorque ibidem est intensissimus, fitque hoc in punctis æquinoctialibus, quando Sol est in principio Arietis & Libræ. *Quatuor* vero habent *Solstitia*, duo alta, in punctis æquinoctialibus; & duo ima in punctis solstitialibus, & tum aërem mitiorem habent, æstumq; debiliorem, solemque à verticali puncto (zenith) remotissimum. Illis etiam omnes stellæ & circuli cœlestes pariter oriuntur & occidunt: hoc est, quæ unà & simul apud illos oriuntur, illa unà etiam occidunt; & vice versa.

Duæ extremæ, quæ sunt circa mundi Polos, *zonæ*; altera *Septentrionalis* circa Polum Arcticum; altera *Australis* circa Antarcticum, *Frigidæ* vocantur, quia longissimè à Solis via sepositæ sunt, & ob nimium frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur: hodieque, utrum homines *in Australi* habitent, & quinam illi sint, nos adhuc latet; *in Septentrionali*, vero sunt Lappia, Islandia, *Zonæ 2 frigidæ*

Groen-

Groenlandia, Spitsbergen, & illis vicinæ Regiones, nobis usque quaque nondum cognitæ; à Polis etiam hæ zonæ *Polares* vocantur, & complectitur quæque gradus 23. cum dimidio: incipiunt enim à gradu 66. cum dimidio, desinuntque in 90.

Utriusque habitatores dicuntur Περίσκιοι, quia umbræ corporum spatio 24. horarum vertuntur in orbem, cum Sol in signis Septentrionalibus versans, nunquam illis occidat. Notandum enim quod qui sub Polo directe habitant, *illorum Horizon est Æquator, diesque* longissimus sicut & nox longissima *sex continuè mensium*: ita ut Sole in signis septentrionalibus morante, sub Polo Arctico habitantes diem semestrem habeant: & illorum Antipodes, qui sub Polo Antarctico habitant, noctem continuam semestrem; & vice versa: Hi, Sole existente in signis meridionalibus, diem, illi noctem perpetuam habent.

Zona 2. Temperata Reliquæ duæ *zonæ temperatæ* dicuntur, quarum una *Septentrionalis* inclusa est inter Tropicum cancri & Arcticum Polarem: altera *Meridionalis*, quæ Tropico Capricorni & Polari Antarctico includitur: & unaquæque complectitur gradus 43. Hæ, inter frigus & ardorem positæ

positæ, præ ceteris *habitabiles sunt*; quamvis Meridionalis non adeò exculta sit ut Septentrionalis, neque propter frequens mare adhuc tota cognita. Incolæ harum zonarum vocantur *ἑτερόσκιοι* quia umbræ meridianæ semper in unam mundi plagam, versus alterutrum Polum tendunt, scilicet, in Boream apud eos qui infra Tropicum cancri & circulum arcticum habitant: in Austrum apud illos, qui degunt intra Tropicum Capricorni & circulum Antarcticum: ideoque solem nunquam habent verticalem, & duo illis tantum sunt solstitia, una æstas & una hyems. Contra fit *in zona torrida* nam uti ibi sunt 4. solstitia; ita & duæ æstates, duæque hyemes; & quando unius zonæ habitatores habent æstatem, alterius incolæ habent hyemem; & vice versa.

Veteres quoque pro diverso habitationum oppositarum situ terræ globi incolas distinxerunt in *Periæcos*, *Antæcos* & *Antipodes*.

Periæci sunt qui habitant sub eodem parallelo & meridiano, sed in diversis meridiani semicirculis; hi communes habent anni tempestates, ut veris, æstatis, autumni, & hyemis: item temperiem Aëris, incrementa & decrementa die- *Periæci.*

die;

dierum & noctium, eandemque inhabitant zonam. Differunt vero in eo, quod uni sit meridies cum alteri est media nox.

Antaci. *Antaci* sub eodem degunt semi meridiano; sed in diversis parallelis, unus nempe in tantum Boreali, in quantum alter est Australis. His communis est meridies & media nox, sed discrimen in tempestatibus anni: unius enim æstas, alterius est hyems; horumque dies longissimi, sunt illis brevissimi: occupant quidem utrique zonas temperatas, sed diversæ conditionis & denominationis.

Antipodes. *Antipodes* sunt, qui habitant in oppositis parallelis, & diversis Meridiani semicirculis; hoc est qui opponuntur è diametro, pedesque habent pedibus, directè obversos. His omnia contraria accidunt, ut tempestates anni, dies ac noctes; eundem habent Horizontem sed oppositum: & quoties Sol stellæque apud hos oriuntur, occidunt apud illos, & contra.

C. VI. *Paralleli & climata.* Tertio globi terrestris superficies, respectu cœlestis, dividitur in *Parallelos & climata*, versus Boream scil: & Austrum; secundum varia incrementa longissimæ diei.

Palalleli. *Paralleli* sunt terræ spatia quibus dies lon-

longissimi maximi sive æquinoctiales quadrante horæ ab invicem differunt & augentur.

Climata sunt terræ spatia, secundum quæ dies longissimi augentur, & à se invicem differunt, horæ semisse sive media horâ: ita ut quodlibet clima duos in se comprehendat parallelos.

Distinguuntur autem in *septentrionalia* & *Australia*; utraque *ab Æquatore*, versus suum quæque Polum, initia ducentia: ideoque quotum aliquot clima fuerit ab Æquatore, tot semihoris longissimus ejus loci dies superat diem nocti æqualem: & vice versa, ut scire queas sub quo Parallelo & climate quilibet locus positus sit, considera numerum horarum, cujus longissimus ejus loci dies superat diem sphæræ rectæ (qui semper horarum est 12.) is enim duplicatus ostendit numerum climatum; quadruplicatus exhibet numerum Parallelorum.

Ac certum quidem est ab æquinoctiali circulo, ad eum locum ubi dies longissimus horis 24. definitur, (quod fit ad elevationem usque graduum 67.) climata interjacere 24. Sed inde ad Polum, climatum distinctio minus certa est, propterea quod non jam horis dimidiatis, sed integris primum diebus, mox

Climata.	Paralleli.	Dies longissimi.		Latitudo.		Intervalla Climatum	
		Hor.	Scr	Grad.	Scr.	Grad.	Scr.
0	0	12	0	0	0	4	18
	1	12	15	4	18		
1	2	12	30	8	34	8	25
	3	12	45	12	43		
2	4	13	0	16	43	7	50
	5	13	15	20	33		
3	6	13	30	23	10	7	3
	7	13	45	27	36		
4	8	14	0	30	47	6	9
	9	14	15	33	45		
5	10	14	30	36	30	5	17
	11	14	45	39	2		
6	12	15	0	41	22	4	30
	13	15	15	43	32		
7	14	15	30	45	29	3	48
	15	15	45	47	20		
8	16	16	0	49	1	3	13
	17	16	15	50	33		
9	18	16	30	52	58	2	44
	19	16	45	53	17		
10	20	17	0	54	29	2	17
	21	17	15	55	34		
11	22	17	30	56	37	2	0
	23	17	45	57	34		
12	24	18	0	58	26	1	40
	35	18	15	59	14		
13	26	18	30	59	59	1	26
	27	18	45	60	40		

14	28	19	0	61	18	1	13
	29	19	15	61	53		
15	30	19	30	62	25	1	1
	31	19	45	62	54		
16	32	20	0	63	22	0	52
	33	20	15	63	46		
17	34	20	30	64	6	0	44
	35	20	45	64	30		
18	36	21	0	64	49	0	36
	37	21	15	65	6		
19	38	21	30	65	21	0	29
	39	21	45	65	35		
20	40	22	0	65	47	0	22
	41	22	15	65	57		
21	42	22	30	66	6	0	17
	43	22	45	66	14		
22	44	23	0	66	20	0	11
	45	23	15	66	25		
23	46	23	30	66	28	0	5
	47	23	45	66	30		
24	48	24	0	66	31	0	0

Menses.		
1	67	15
2	69	30
3	73	20
4	78	20
5	84	0
6	90	0

septimanis, ac tandem totis mensibus, dies ita augeantur, ut sub ipsis Polis, hemisphæriorum alterum 6. mensium luce perpetua exsiccetur, altero in densissimis tenebris languente.

Cæterum quæ ratio est Climatum ab Æquinoctiali ad Arcticum versus: eadem est ab Æquinoctiali versus Antarcticum, & par numerus. Sed ut singulorum Climatum & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab invicem, & maximorum dierum longitudines, facilius percipiantur, tabulam hic adponemus: quæ & graduum segmenta repræsentat.

Gradus. Quarto enim globi terrestris superficies respectu cælestis dividitur in segmenta minora, quæ *Gradus* vocant suntque vel *longitudinis* vel *latitudinis.*

Longitudinis *Longitudinis* gradus describuntur *per circulos meridianos*, initio hodie facto ab Azoribus sive Flandricis insulis. Horum Circulorum 36. numerantur in globo, continentes singuli 10. gradus: qui numerus denarius multiplicatus cum 36. facit gradus 360.

Latitudinis. *Latitudinis* gradus distinguuntur *per parallelos:* quos ab æquatore ad alterutrum Polum 9. faciunt, continentes singuli 10. quoque gradus, quo numero novenario

qua-

quadruplicato eveniunt in universum 36. paralleli (ut in longitudine circuli) qui numerus cum 10. multiplicatus conficit rursus 360. gradus.

Terra itaque, quemadmodum sphæra, in 360. partes, qui grad. dicuntur, distribuitur; & singuli *gradus* dividuntur *in* 60 *scrupulos* sive *minuta*, qui sunt totidem millia passuum Romanorum sive milliaria Italica: horum 4. conficiunt unum milliare Germanicum commune. Hinc singuli grad. continent 15. milliaria Germanica: quæ computata sive multiplicata cum 360. conficiunt milliaria Germ. 5400. quæ est circumferentia totius globi terrestris: ejusque diameter (ut supra cap. 1. ostendimus) in sua crassitie sit milliarium 1718 $\frac{2}{11}$ cujus semidiamiter à superficie ad centrum est mille 859 $\frac{1}{11}$

Hæc de *Exteriore* globi terrestirs cô- C. VII.
gnitione ejusque *Magnitudine*, *Figura* & *Motus*
vario situ respectu globi cœlestis cui di- *globi*
recto subjicitur: Atqui eadem ejus manet *Terre-*
facies & distinctio, sive verum sit, quod *stris.*
Sol per Eclipticam circa globum terrestrem ut centrum immobile; sive, quod ipse globus terrestris, per eandem Eclipticam circum Solem, ut centrum quiescens, quotidie rotetur.

Duplex namque hodiernorum Astro-

nomorum est sententia, de centro mundi & motu corporum cælestium. Aliqui „Terram in centro mundi ponunt immobilem, & Solem cum omnibus „stellis, tam fixis quam erraticis, circa „eam rotari in orbem. Alii Solem statuunt in centro mundi quiescere, & „Terram cum planetis aliis circa eum „verti, sphæramque stellarum fixarum „prorsus immobilem. Prioris sententiæ fuerunt Timochares, Hipparchus, Ptolomæus & illorum asseclæ usque in diem hodiernum: Posterior testimonio veterum scriptorum antiquior est, sed cum aliis multis scientiis temporum injuria intercidit. Aristarchus Samius Philosophus celeberrimus, hanc primus in Græcia protulit, sed mox damnata & vi suppressa fuit: verum eandem aut similem de constitutione mundi sententiam ante annos circiter 100. tanquam è tenebris in lucem revocavit Nicolaus Copernicus vir planè incomparabilis, quem secuti sunt plures Astronomi & Mathematici doctissimi:

Ratio quæ Ptolomæum movit est, quod eo modo omnia in cælis appareant nobis spectantibus: Sed hanc rationem, ut fallacem, Copernici, rejiciunt: Nam si statuamus cum iis, globum

bum terrestrem singulis 24. horis circum Polos suos verti ab occidente versus Orientem, & orbem stellarum fixarum esse immobilem, videbuntur nobis omnia ejusdem cæli ab oriente occidentem versus moveri, sed revera ita non fit, quia motus quem imaginamur nobis inesse cælo, revera inest terræ; insuper plures proferunt rationes quibus sententiam suam confirmant, & contrariæ opinionis objecta refellunt, quarum potissimas breviter recensebo.

Primum dicunt quod Ptolemaica hypothesis pugnet ex diametro cum ordine, à Deo in rerum natura, constituto, qui est: ut stellæ in minoribus sphæris velocius moveantur, in majoribus tardius: *Luna* enim minimam cæli sphæram adepta, cursum suum perficit spacio mensis: Mercurius diebus 80. Venus 9. Mensibus: Sol sive Terra anno: Mars 2: Jupiter 12. Saturnus in maxima sphæra, 30. annis: Et cum sphæra fixarum, infinito pœne intervallo Saturno altior sit, aut quies ei aut tardissimus motus competit, & minime velocissimus ille diurnus. Atqui Copernicus ordinem Naturæ secutus rapidissimum hunc 24. horarum motum tribuit Æquinoctiali terrestri quo minor in Cælo circulus non datur.

nomorum est sententia, de centro mundi & motu corporum cælestium. Aliqui
„ Terram in centro mundi ponunt im-
„ mobilem, & Solem cum omnibus
„ stellis, tam fixis quam erraticis, circa
„ eam rotari in orbem. Alii Solem sta-
„ tuunt in centro mundi quiescere; &
„ Terram cum planetis aliis circa eum
„ verti, sphæramque stellarum fixarum
„ prorsus immobilem. Prioris sententiæ fuerunt Timochares, Hipparchus, Ptolomæus & illorum asseclæ usque in diem hodiernum: Posterior testimonio veterum scriptorum antiquior est, sed cum aliis multis scientiis temporum injuria intercidit. Aristarchus Samius Philosophus celeberrimus, hanc primus in Græcia protulit, sed mox damnata & vi supressa fuit: verum eandem aut similem de constitutione mundi sententiam ante annos circiter 100. tanquam è tenebris in lucem revocavit Nicolaus Copernicus vir planè incomparabilis, quem secuti sunt plures Astronomi & Mathematici doctissimi:

Ratio quæ Ptolomæum movit est, quod eo modo omnia in cælis appareant nobis spectantibus: Sed hanc rationem, ut fallacem, Copernici, rejiciunt: Nam si statuamus cum iis, globum

bum terrestrem singulis 24. horis circum Polos suos verti ab occidente versus Orientem, & orbem stellarum fixarum esse immobilem, videbuntur nobis omnia ejusdem cæli ab oriente occidentem versus moveri, sed revera ita non fit, quia motus quem imaginamur nobis inesse cælo, revera inest terræ: insuper plures proferunt rationes quibus sententiam suam confirmant, & contrariæ opinionis objecta refellunt, quarum potissimas breviter recensebo.

Primum dicunt quod Ptolemaica hypothesis pugnet ex diametro cum ordine, à Deo in rerum natura, constituto, qui est: ut stellæ in minoribus sphæris velocius moveantur, in majoribus tardius: *Luna* enim minimam cæli sphæram adepta, cursum suum perficit spacio mensis: Mercurius diebus 80. Venus 9. Mensibus: Sol sive Terra anno: Mars 2: Jupiter 12. Saturnus in maxima sphæra, 30. annis: Et cum sphæra fixarum, infinito pœne intervallo Saturno altior sit, aut quies ei aut tardissimus motus competit, & minime velocissimus ille diurnus. Atqui Copernicus ordinem Naturæ secutus rapidissimum hunc 24. horarum motum tribuit Æquinoctiali terrestri quo minor in Cælo circulus non datur.

Secundò dicunt non minus absurdum esse quod octo Sphæris, magnitudine adeo diversis, motum æquè velocem tribuat Ptolomæus, & non proportionalem: vanumque dicunt commentum esse, de sphæra nona, quæ reliquas vi sua in occidentem raperet.

Tertiò dicunt alienum esse à recta ratione quod motus Diurnus octavæ Sphæræ adscribatur: nam inhærentia ei sidera nunquam mutant situm; sed easdem distantias inter se perpetuò retinent: unde colligitur eam aut esse immobilem, aut tardissime moveri.

Quartò: quod Sphæræ cœlestes diurno hoc motu non indigeant, sed sola Terra, quæ omnium, quæcunque sine suo gestat, mater, eadem Soli exponit fovenda & reficienda.

Quintò: quod terræ non quies, sed perpetua agitatio propriè conveniat, uti quæ ex 4. constat elementis, quæ ex Dei instituto assiduè in se mutuò operantur: unde non modò nulla quies in eam cadit, sed mutationum tanta est diversitas, ut singulis fere momentis facies ei mutetur, vereque Paulus 1 *Cor.* 7. 31. dixerit, mundi hujus figuram præterire.

Sextò ajunt, & hoc ἄτοπον esse, quod contrarios simul motus in cœlo ponat Ptolo-

Ptolomæus, cum nulla Sphæra in ortum & occasum simul moveri queat: unde verè dicitur *alterum* eorum motuum ab occasu in ortum *verum* esse, *alterum apparentem*, ab ortu in occasum.

Postremo dicunt, Alterutrum necessario statuendum; nempe, aut sphæram Saturni, octavam quotidie circumire, quiescente terrâ, aut hanc, immota illa: sed prius impossibile ajunt, quia non datur Corpus physicum quod tam parvo temporis spatio, sive momento, tot milliaria (1000 scil. plura) percurrat: atq; ita concludunt motum diurnum, non in sphæram fixarum aut Saturni, sed in solam terram cadere: quæ decimam sextam tantum milliaris partem, unico momento percurrendam habet; quantam etiam pila, è tormento æneo explosa, eodem temporis spatio conficit, atq; hanc rationem adeò firmam & evidentem affirmant, ut nemo ei cum ratione contradicere possit.

Contrariæ verò opinionis rationes sic solvunt, quæ fere sunt istæ: Primum, dicunt Animalia & quæcunque terra sustinet, in aërem casura, deserto terræ globo: quin & ipsam celerrime per cœlum ruituram, si ita volvetur Terra: ad quod *respondent*, hoc incommodum magis re-

 futare

futare motum 8. sphæræ: quæ unico momento 643848. milliarium Germ. absolvenda haberet; cum terra tantùm decimam sextam unius milliaris partem absolvat: *verùm ajunt* quod terræ hic motus sit naturalis, & non violentus: & quicquid à natura fit, rectè, se habet & conservatur in optima suâ compositione: deinde quod omne id quod terra gestat, quomodocunque moveatur, normaliter semper ei insistat: graviumque satis validæ gravitatis suâ ad centrum propensione globosam terræ formam, & motum comitante, nihil eorum deserat, aut in aërem excutiat: non aliter quam Navis, quæ totum terræ globum circum-navigans, quià rectò semper angulo aquas premit, nec seipsam nec quicquam eorum quæ vehit, in aëre destituit.

Secundò dicunt, si terra motu diurno moveretur in orientem, quicquid extra est, videbitur moveri in occidentem; ut nubes, pluvia, grando, Nix, Aves, sagittæ, Lapides, aliaque sursum projecta, quorum tamen motus non tantum in orientem, sed versus quamvis mundi plagam tendunt: ad *quod respondent*, globum terræ continere quoque aquam & aërem: & sic extra terram tantum sunt,

pla-

planetæ, stellæ fixæ, & aliæ stellæ novæ, quarum motus in occasum diurnus cuilibet est conspicuus: Sed hic rursus instant, dicuntque: motâ terrâ & aëre in orientem, particularium in eo motuum tarditas aut celeritas non poterit discerni, præveniente semper velocitate motus terreni; sed contra *est ergo: cui respondent.* quod horum motuum alter alterum neutiquam tollat: sed commodè discernantur: illius ex Solis diurno, Lunæ fixarumque nocturno motu: hujus (scil: particularium rerum) ex particularibus in terra signis facile deprehenditur. Non secus ac si Navis plenis velis in orientem æquabili cursu feratur: in qua nautæ se contrariis & diversis motibus movent: ex objecto extra navem dato cognoscitur velocitas cursus ejus & mensura: nautarum vero peculiares in quamlibet mundi plagam motus, ex objectis, quæ intrâ navem prestò sunt, facile dignoscuntur: ideòque nec unius motus, alterius motui obstat, eumve ullo modo alterat: ita ut si aliquis, intra foros, pondus ad carinam, navis dimittat, id quidem cum Navi in orientem feretur, sed non extra suum perpendiculum, quia Navis, Aër & Pondus uno eodemque motu concita, eundem inter se situm

retinent. Eodem modo, si demittatur ex alta Turri Pondus, motu terræ diurno, non abit extra suum perpendiculum, quia Turris, Terra, Aër & Pondus, simul promota ad se mutuo situm servant.

Tertiò dicunt Terram, ob gravitatem suam, inhabilem esse ad hunc motum Diurnum: Ad quod respondent. Si terra ad gravitatem inepta ad motum, erit & inepta ad librationem & quietem in Aëre: imò gravia in aëre moveri minus novum quam quiescere: nemo enim miratur lapidem sursum jactum per aërem ferri; sed eum in sublimi quiescere nemo unquam vidit: *servitque hæc ratio*, non refutando sed astruendo motui terræ, quippe sine quo motu eam in aëre pendere impossibile sit: cum & aves ipsæ, cessante alarum & corporis agitatione, aliorum instar gravium, in terram subsidant. Terra igitur, cum sit corpus gravissimum, sine motu in aëre pendere nequit, sed ex lege perennis librationis semper in eo movetur.

Quartò, ab auctoritate sacræ Scripturæ cœli motum & terræ quietem probant: illum *Eccl.* 1. 5. *Psalm.* 19. 6. 7. *Math.* 5. 45. *Iosue* 10. 12. 13: 2 *Reg.* 20. 11. hanc. *Ps.* 24. 2. & 105. 4. ad quæ omnia respon-

respondent. Harum quæstionum fundamenta ex Astronomia & Geometria, non ex S.Scriptura petenda esse: Hæc enim (uti Apost. 2 *Tim.* 3.6 ait) utilis est ad doctrinam, redarguitionem, emendationem & institutionem, quæ est in justitia: non vero ad institutionem, quæ est in Geometria & Astronomia: Neutiquam enim harum artium fundamenta tradere voluit Spiritus S. Scripturarum Auctor: sed eæ suis principiis nixæ, non ex libris S. Scripturæ sed eorum qui in illis fuere versati, rectè discuntur; unde Moses non ex S. Scriptura, sed ab Ægyptiis eas didicisse legitur *Act.* 7. 22. & Daniel cum sociis easdem accepisse ex institutione Chaldæorum *Dan.* 1. 4. 10. Quin & 1 *Reg.* 7. 23. & 2 *Chron.* 4. 2. Balnei ærei diameter 10. statuitur ad peripheriam 30. id est 7. ad 21. cum revera diameter ad peripheriam sit ut 7. ad 22. ferè: itaq; rectè videntur respondere in his omnibus Spiritum S. (alteri instituto intentum) populari & recepto more loqui, & non quod revera est, sed quod nobis videtur, tradere: quod hinc aperte apparet, ubi Propheta *Psam* 19. 5. 6. de Sole sic canit, quasi dimidium tantum orbis terreni partem illustraret, & in cubili ad Auroram quiescerer. & ubi idem

Psal. 24. 2. proponit, non quod est, sed quod videtur, nimirum Deum fundasse Terram super maria: mare enim nusquam sibi ipsi, sed ubique terræ innititur, ut levius graviori, & qui contrarium tentaret, nihil ageret, juxta doctrinam Salvatoris nostri Christi. *Matth.* 7. 24.

C. VIII *Motus Terræ annuus.* Hæc quoad motum Terræ vel Solis Diurnum. Quantum ad Annuum Motum attinet: quamvis dicant & demonstrent, omnes apparentias, quæ à quiete terræ, & motu annuo Solis in cælo proveniunt, æquè tales esse per motum Terræ & quietem Solis: Terræ tamen realem, per Eclipticam, motum asscribunt, & Soli apparentem tantum: idque probant *Primò* ex *Motu Lunæ*, ut qui non esset Cœlo consentaneus, si Terra in centro Mundi quiesceret: esset verò, si Terræ motus in Ecliptica tribuatur: Nam teste ipso Ptolomæo, Luna tantundem semper in longitudinem zodiaci movetur, quantum ipsa in suo orbe, & Sol in Ecliptica progreditur, quod fieri nullo modo posset, nisi & Terra in Ecliptica fieret mobilis: nam si hanc immotam statuas in centro mundi, Luna tantùm semper à cursu suo in Ecliptica deficier, quantùm Sol interim procedit: Sed si eam cum Copernico in Eclip-

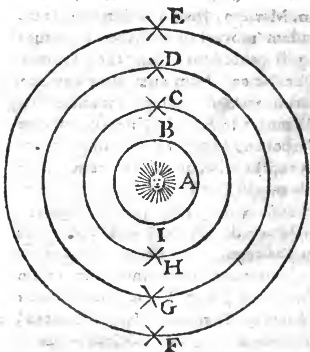
Ecliptica mobilem facias, videbis motum Lunæ in longitudinem perfectissime componi ex motu ejus in proprio orbe, & Solis in Ecliptica: quod ut assequaris, Solem in centro, Terram in Ecliptica constitues, & sic motum Lunæ, undique cælo congruum facies: uti latius figuris demonstrant.

Secundò idem probant, à Motu quinque reliquorum Planetarum; dicuntque ex motu terræ annuo tria sequi: Primò; Planetas reliquos, Mercurium, Venerem, Martem, Jovem & Saturnum tantundem moveri in zodiaco, quantum singuli procedunt in suo orbe, & terra in Ecliptica: Nam cum *terra* (ex qua illorum *motus* spectatur) locum continuè mutet in *Eclipticâ*, necesse est *eum* componi ex Motu *terræ*, & singulorum in proprio orbe, quod ut certum, ita in cælo manifestè est conspicuum, docente Ptolomæo lib. 9. magni operis cap. 3.

Deinde dicunt sequi dictos Planetas per *Zodiacum*, alios *directò*, alios *retrogrado* motu incedere interdum etiam *stare*. Nam prout Terræ *Diarius motus* se habet ad *Diarium* cujusque planetæ, ratione tarditatis aut velocitatis: ita illum sibi attemperans, facit ut nunc *directè* nunc *retrò* moveri, aut quasi *stare* videa-

videatur. Quæ cum in cælo ita appareant, (docente Ptolomæo lib. 12. magni operis) inferunt denuò Terram, non Solem in Ecliptica moveri; quæ harum apparentiarum unica & genuina est causa.

Tertiò sequi dicunt, tres superiores *Saturnum*, *Iovem* & *Martem*; *Acronyctos*, esse terræ propriores, quam circa eorum *Apparitionem*, aut *occultationem*.

Nam

Nam centro A. descripto orbe Terræ B I. Martis, C H. Jovis. D. G. & Saturni E F. Soleque in Centro A. Terra in B. Marte in *C.* & *H.* Jove in *D.* & *G.* Saturno in E & F. ita constitutis ut omnes in eadem sint recta linea *EF.* dicunt eos Soli *A* oppositos in *DCB.* Terræ B. multò propriores esse, quam ei conjunctos in *HGF.* Martem enim si colloces in *C.* distantia ejus à Terra erit recta *B.C.* Sed cum versantur in H. Linea *H.B* priori multò major. Idem fit in Saturno & Jove: Sunt enim Terræ *B.* multò viciniores in E. & D. quam in *F.* & *G.* Id quoniam à Motu terræ in *Ecliptica* proveniens semper in cœlo ita apparet (etiam testimonio ipsius Ptolomæi *lib.* 10. *cap.* 6.) nemini dubium esse posse statuunt, quin Hypothesis Copernici sit vera, cum hoc Phænomenon, ut & præcedentia necessario inferat & comitem trahat.

Jam verò posita & concessa hac opinione qua terra ab occidente in orientem spatio diei semel convertitur, omnes Regiones sub Æquatore sitæ, intra 24. horas percurrent milliaria 5400 in circulum, & sic singulis horis milliaria 225. & singulis minutis 3 cum 3 quartis. At in quantum paralleli ad diversas latitudines, tam boreales quàm Australes,

C. IX. *Quantitas motus terræ diurni.*

stràles,

ſtrales, minores ſunt æquatore; in tantum quoque proportionaliter Regiones ſub iis parallelis ſitæ minorem milliarium numerum in curſu ſuo conficiunt & obſolvunt: ut patet ex *Tabella* „ ſequente in qua prior columna exhi„bet gradus Latitudinis cujuſque pa„ralleli; poſterior longitudi nem ejus in „ milliaribus Germanicis.

Tabula longitudinis Parallelorum, in Mill: Germanicis, quorum æquator continet 5400.

Grad. latit.	Milliaria. Germanica.	Grad. latit.	Milliaria. Germanica.	Grad. latit.	Milliaria. Germanica.	Grad. latit.	Milliaria. Germanica.	Grad. latit.	Milliaria. Germanica.
1	5399	19	5106	37	4313	55	3079	73	1579
2	5396	20	5024	38	4255	56	3020	74	1488
5	5392	21	5042	39	4197	57	2941	75	1398
4	5387	22	4007	40	4137	58	2861	76	1306
5	5379	23	4971	41	4075	59	2781	77	1215
6	5370	24	4933	42	4013	60	2700	78	1123
7	5359	25	4894	43	3949	61	2618	79	1030
8	5347	26	4853	44	3884	62	2535	80	938
9	5334	27	4811	45	3818	63	2451	81	845
10	5318	28	4768	46	3751	64	2367	82	752
11	5301	29	4713	47	3683	65	2285	83	658
12	5282	30	4676	48	3613	66	2196	84	564
13	5262	31	4629	49	3543	67	2110	85	471
14	5240	32	4579	50	3471	68	2023	86	376
15	5216	33	4029	51	3398	69	1935	87	283
16	5191	34	4477	52	3324	70	1847	88	188
17	5164	35	4423	53	3250	71	1748	89	94
18	5136	36	4369	54	3174	72	1669	90	0

Si igitur ſcire cupis quantum ſpatium locus, cujus latitudo ab æquatore nota eſt, percurrat intra 24 horas, latitudinem quære in hac tabella, & invenies è regione milliaria quæſita: Exempli gratiâ: Si ſcire deſideras quot milliaria Roma (cujus latitudo eſt 42 graduum) intra 24 horas percurrat ab occidente in orientem, quære in tabula latitudinis gradum 42. & habebis è regione milliaria 4013. quæ Roma permeat ſingulis 24. horis: his diviſis per 24. prodeunt milliaria $167\frac{5}{24}$ quæ Roma percurrit ad ſingulas horas. Rurſus ut conſtet quot milliaria Lutetia Pariſiorum (ad latitudinem 48. gradus 40. min.) ſingulis diebus conficiat, quære in tabula latitudinem graduum 48. & 49. quia urbs hæc ſita eſt inter utrumque hunc parallelum, & invenies numeros milliarium 3613. & 3543. ex iis quære numerum proportionarium, ad 40. minuta excedentia latitudinem 48. graduum: aut 20. minuta deficientia à latitudine 49. graduum inveniesque milliaria 3566. quæ Lutetia ſingulis 24. horis percurrit: illa divide per 24. & provenient millia $148\frac{7}{12}$ quæ urbs iſta conficit ſpatio horæ: & ita deinceps de cæteris.

Præ-

Quantitas motus annui terræ. Præterquam verò quod omnes, (u ostendimus) per motum terræ diurnun circa proprium ejus axem convertimu citius tardiusve, prout plus minusve di stamus ab æquatore: insuper per motun ejus annuum de loco in locum per cælum circa Solem circumvehimur: Quantus autem ille motus sit intra datum tempus ex sequentibus licet intelligere: Diameter orbis magni terræ circa solem continet, juxta hypothesin Tichonis Brahei, 1142. terræ diametros.

Et quoniam ex invento Archimedis circumferentia circuli, ad suam diametrum, proportio est, ut 22. ad 7. via Terræ circa Solem patet diametris terrenis $3589\frac{1}{7}$. Diametri autem Terrenæ, ut supra ostendimus, est milliarium $1718\frac{2}{11}$ Si ergo prædictam amplitudinem viæ Terræ multiplicemus in milliaria $1718\frac{2}{11}$ Diametri Terrenæ prodeunt milliaria propemodum 6166800. quæ terra circa Solem percurrit intra annum naturalem, dierum $365\frac{1}{4}$ horarum 6. ferè: quod si jam dividamus numerum istum milliarium $365\frac{1}{4}$, proveniunt milliaria $16883\frac{379}{487}$ quæ Terra permeat intra diem. His divisis iterum per 24, exeunt milliaria $703\frac{259}{487}$ quæ terra absolvit spacio horæ. Deniq; si hæc milliaria dividantur

dantur per 60. prodeunt milliaria $11\frac{3}{4}\frac{1}{8}\frac{5}{7}$ quæ terra percurrit intra unum temporis minutum. Sed de his pro nostro instituto satis.

Atq; huc usq; de *Exteriore* Geographia: sequitur *Interior*, quæ consistit in enodatione Regionum in globo terrestri repræsentatarum, quamvis enim orbis universus nondum planè percognitus: nunquam tamen æquè, atq; hodie, lustratus fuit: Nam multorum sæculorum ac plurimorum hominum experientia edocti, multa nunc profitemur veteribus incognita: & quas illi orbis regiones crediderunt vel ob æstum, vel ob frigora desertas, eas nos multis locis incoli scimus.

Pars 2 cap. 1. Interior descriptio orbis terra.

Totum itaque Terrarum Orbem in *Tres Partes*, potissimum, uti Insulas, ab Oceano circumfluo distingui dicimus: quarum *Prima* est quam nos incolimus, continetque *Europam*, *Asiam*, *Africam*: *Altera* dicitur *America*: *Tertia Magellanica* sive terra Australis *incognita*: quia præter litora nihildum à nobis cognitum est.

Divisio orbis terra.

Primum dicemus de Priore parte Primæ insulæ, scilicet *Europa*, quæ à nobis inhabitatur, & longe terrarum celebratissima est, cum ob armorum virtutem,

Europa & ejus fines.

tem, tum propter Literarum gloriam, quibus omni ævo reliquis orbis partibus ante ſterit, quamvis longè iis ſit contractior. *Terminos* habet *ab oriente*, quà Aſiæ jungitur, Mare Ægeum, Hellespontum, Propontidem, Boſphorum Thracicum, PontumEuxinum, Boſphorū Cimmerium, Lacum Mæotin, & tandem Tanaim flumen adTvjam uſque opidum, atque inde linea ducatur ad proximam Obii fl: ripam à quo eatur ad oceanum uſq; glaciale: *A meridie* habet mare internum ſive mediterraneum: fretum Herculeum & mare Atlanticum: *Ab occidente* idem mare Atlanticum: *A ſeptentrione* mareHyperboreum ſive Septentrionale.

Longitudo. Longitudo ejus ſumma à Promontorio ſacro Hiſpaniæ, in finibus Algarbiæ ſito, uſque ad Orbii fl: oſtium, eſt milliarium Germ: circiter. 900.

Situs & quantitas. Latitudo, A Tenaro Peloponneſi Promontorio uſq; ad Promontoriū Schrickfinniæ, quod Rutubas, nobis Noord-kyn ſeu Noord-kaep dicitur, eſt milliar. 550.

Tota ſita eſt intra Tropicum cancri inter gradus longitudinis fere 17. & 71. Latitudinis 36. & 72. & quanta, quanta eſt, habitatur, quamvis, quicquid locorum ſupra 60. latitudinis gradum eſt, incommodè & laborioſè: Aliis partibus

cœlum

cœlum habet temperatum & clemens, unde amœnitate, fertilitate, incolarum benignorum & optimæ indolis frequentiâ, urbium pulcherrimarum & amplarum, oppidorum, Arcium, Pagorum, fluminum, ſtagnorum, lacuum, aquarumque quibus variæ vires omnis item generis animantium, arborum, frugum, plantarum, metallorum aliarumque rerum utilium & neceſſariarum copiâ reliquas orbis terræ partes longè ſuperat.

Cetera quibus caret, gemmas, pretioſosque lapides, aromata aliaque, tam cumulatè ab Aſia importata accepit, ut nuſquam major ſit affluentia, nullibi plures docti, plures Scholæ, plures libri: nullibi celebriora imperia & major libertas: nullibi meliores leges, jura, & diſciplinæ, nullibi denique vera Religio & Eccleſia Chriſti frequentior quam in Europa.

Dividitur in Regiones *Continentes Peninſulas* & *Inſulas*: *Continentes* ſunt Hiſpania, Gallia, Italia, Germania, Illyricum, Græcia, Thracia, Dacia, Hungaria, Polonia, Tartaria, Moſcovia: *Peninſulæ* ſunt: Norwegia, Suedia, Gothia: *Inſulæ Oceani* ſunt: Anglia, Scotia, Hibernia, cum inſulis vicinis. Azores ſive Flandricæ, Iſlandia & Groenlandia: In *Mari* *Balthico* *Diviſio Europa.*

Balthico. Dania, & aliæ adjacentes. In *Mediterraneo*: Sicilia, Sardinia, Corsica, Creta sive Candia, Melita, Majorca, Minorca, & aliæ minorum gentium quam plurimæ.

Lingua Europa. Linguæ in Europa potissimum 3. sunt: Romana, Germana & Sclavonica: *Prima* est Italorum Hispanorum, & Gallorum: *Secunda* apud Helvetios, Germanos, Anglos, Danos, Norwegos & Suecos usum habet: *Tertia* apud Slavos, Polonos, Bohemos, Hungaros: Habent autem singulæ regiones in sua lingua diversas rursus Dialectos: quædam nullum cum ceteris habent commercium: ut Britanniæ, Armoricæ, Navarræ, &c. Linguæ.

HISPA-